Urvalsprov H

Välkommen till urvalsprovet

Läs noga igenom alla instruktioner.

Det här urvalsprovet har en gemensam del och 3 differentierade delar. Du ser de delar som du måste utföra för de ansökningsmål du söker till.

Varje del av provet har en fastställd tid för utförande. Tiden visas i provsystemet. När den delspecifika tiden har löpt ut stängs delen i fråga. Om du inte hinner utföra delen sparas den senaste situationen som svar. **Urvalsprovets gemensamma del måste göras först, före de differentierade delarna.** När du har gjort den gemensamma delen, aktiveras de differentierade delarnas Börja-tryckknappar. De differentierade delarna kan du göra i valfri ordning. **Varje del som öppnats måste göras till slut på en gång och du kan inte återvända till delen senare.**

Utöver de delspecifika tiderna för utförande innehåller provtiden 5 minuter för att läsa instruktionerna på urvalsprovets framsida och för att gå till följande del. Obs! Om du överskrider denna tid på 5 minuter förlorar du provtid för att utföra delarna när du läser instruktionerna på framsidan och går till följande del.

Under provet får du endast ha urvalsprovsystemet Vallu öppet samt de separata materialfiler som öppnas i systemet.

Du kan skissa upp dina svar på pappren som delats ut. Anteckningar som du har gjort på pappren beaktas inte i bedömningen.

Provets poängsättning anges i de delspecifika instruktionerna.

Den gemensamma delen

Den öppnade delen måste utföras på en gång och du kan inte återvända till den senare.

När den delspecifika tiden har löpt ut stängs delen i fråga. Om du inte hinner utföra delen sparas den senaste situationen som svar.

Delen består av uppgifterna A1–A25. Från delen kan du få sammanlagt 30 poäng.

Uppgifterna baserar sig på materialet och informationen i provet.

Materialfilerna är pdf-filer som kan öppnas med vilket pdf-program som helst. Det öppnade provmaterialet får dras till ett separat fönster bredvid uppgifterna.

Det är tillåtet att använda sökfunktionen (till exempel med tangentkombinationen Ctrl+F eller Cmd+F). Sökfunktionen kanske inte hittar all text, till exempel text i bilder.

Välkommen att avlägga den gemensamma delen av urvalsprovet!

Urvalsprovets gemensamma del består av sammanlagt 25 flervalsuppgifter som kontrolleras automatiskt. Uppgifterna grundar sig på materialet som delats ut.

Varje uppgift innehåller 5 påståenden, varav 1–5 är rätt. Svara på uppgifterna utifrån det utdelade materialet genom att kryssa för de påståenden som stämmer.

- Uppgifterna A1–A12 grundar sig på Kaarlo Hildéns och Eero Ojanens texter.
- Uppgifterna A13–A20 grundar sig på Helsingin Sanomats ledare och Ungdomsbarometern 2024.
- Uppgifterna A21–A25 grundar sig på allt material som delas ut för provet.

Provet förutsätter förmåga att söka information i materialet och göra analytiska tolkningar utifrån det. Materialet består av texter och tabeller.

I urvalsprovet bedöms färdigheterna för vetenskapligt och kritiskt tänkande. I provet har man nytta av allmänbildning och förmågan att särskilja det väsentliga från det oväsentliga. I provets gemensamma del förutsätts inte att man behärskar enskilda läroämnen.

Urvalsprovets gemensamma del tar två timmar.

Lycka till!

Poängsättning för den gemensamma delen

Urvalsprovets gemensamma del kan ge 30 poäng. Uppgifterna A1–A20 ger ett annat poängantal än uppgifterna A21–A25.

Uppgifterna A1–A12

Uppgifterna A1–A12 grundar sig på Kaarlo Hildéns och Eero Ojanens texter. Det material som behövs för uppgifterna A1–A12 öppnas via länkarna nedan (materialet är borttaget av upphovsrättsliga skäl):

Hildén, K. (2025). *Mielikuvitus ja utopiat sivistyksen edistäjinä*. Teoksessa J. S. Kotiaho, S. Karkulehto, K. Ylikulju & H. Jyrkkänen (toim.), *Sivistyksen vuoksi*. Into Kustannus.

Ojanen, E. (2020). *Sivistys on täydempää ihmisyyttä*. Kansalaisyhteiskunta. https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/sivistys-on-taydempaa-ihmisyytta/

Uppgifterna A1–A12 kan ge sammanlagt 12,0 poäng.

Varje svarsalternativ ger +0,2 eller -0,2 poäng beroende på om svaret är rätt eller fel. Man kan alltså få högst 1,0 poäng för en uppgift. Att helt låta bli att kryssa för en uppgift tolkas som att man låter bli att svara, varvid uppgiften ger -1,0 poäng.

A1. Vilka av följande påståenden motsvarar Hildéns tankar om förhållandet mellan bildning och individualism?

- Individens maximala frihet är en nödvändig förutsättning för bildningsmålet.
- **Som motvikt till individualismen är det viktigt att främja bildningsmålen genom att ta ansvar för andra och världen.**
- Individualismen stöder bildningsmålen, eftersom den uppmuntrar individer att söka sina egna perspektiv och agera oberoende av andras åsikter.
- **Den inskränkning av fantasin som individualismen orsakar kan bekämpas genom att stärka förmågan att föreställa sig alternativa framtidsscenarier i samhället.**
- Med tanke på bildningen är det väsentligt att alla tolkningar av verkligheten ses som likvärdiga.

A2. Vilka av följande påståenden motsvarar Hildéns synpunkter på konst och berättelser?

- Konsten kunde vara ett centralt sätt att förbättra den avtagande ekonomiska tillväxten.
- **Med hjälp av konsten kan man föreställa sig nya typer av utopier att eftersträva.**
- Konstens centrala mål med tanke på att gestalta framtiden är att erbjuda dystopier som hjälper till att förbereda sig på kommande utmaningar.
- **Konst och berättelser hjälper oss att sätta oss in i andras perspektiv och uppleva världens rikedom, mångtydighet och följdriktighet på sätt som inte uppnås enbart genom begreppsanalys.**
- **Konsten stöder den fantasi som är nödvändig för att förstå de eventuella konsekvenserna av handlingar och för att gestalta alternativa framtidsscenarier.**

A3. Vilka av följande beskriver enligt Hildén Snellmans uppfattning om bildning?

- Bildning avser i första hand mängden fakta som personen inhämtat.
- **Bildning är en strävan mot ett ideal genom att handla i den konkreta verkligheten.**
- **Bildning omfattar förmågan att föreställa sig vad som kan vara möjligt.**
- Bildning innebär att man avstår från alla ideal.
- Bildningen betonar ett förbehållslöst godkännande av rådande praxis.

A4. Vilka av följande beskriver fantasins roll i förnyelsen av bildningen på samhällsnivå enligt Hildéns text?

- **Fantasin fungerar som ett verktyg för att bedöma handlingars konsekvenser och bryta ner förvrängda tankar.**
- **Fantasin är en resurs som kan utvidga den gemensamma framtidsbilden mot utopier och protopier.**
- Fantasin ersätter forskningsbaserad kunskap när det gäller att reagera på kriser.
- **Fantasin är en motkraft till konsumtionscentrerat tänkande.**
- Fantasin gör det möjligt att återvända till bildningsideal från det förflutna.

A5. Vilka av följande alternativ motsvarar Hildéns syn på varför utopier har betydelse för den finländska bildningens framtid?

- Utopier erbjuder konkreta lösningar på strukturella ekonomiska problem.
- **Utopierna fungerar som ett samhällsstyrande utvecklingsperspektiv när de rådande tankemodellerna inte längre räcker till för att lösa de gemena problemen.**
- Utopierna möjliggör fri konkurrens för individen och maximering av den egna vinningen.
- **Utopierna återskapar kopplingen till de bildningsmässiga idealen, som har försvagats i och med individualismen och det instrumentella tänkandet.**
- **Utopier erbjuder ett alternativ till dystopier som uppstår när fantasin minskar och defensiviteten som skyddar identiteten ökar.**

A6. Enligt universitetslagen är universitetens grundläggande uppgift att fostra studerande till att tjäna fosterlandet och mänskligheten. Hur ska denna uppgift tolkas enligt Hildén?

- **Målet är att hjälpa andra att uppnå betydelsefulla målsättningar.**
- Den primära strävan är att driva sina egna mål, eftersom det endast på detta sätt är möjligt att agera för det gemensamma bästa.
- Målet är föråldrat och därför borde andra mål ställas upp i stället.
- **Uppgiften är fortfarande aktuell även om man upplever att målen för bildnings- och välfärdsstaten redan har uppnåtts.**
- **Detta mål kan kanske bäst tjänas genom att uppmuntra oliktänkande och föreställa sig andra utopier.**

A7. Vilka av följande påståenden motsvarar Ojanens åsikter om bildningens karaktär?

- Bildning har uppnåtts när bildningens ideal är allmänt delade.
- Bildning är en svenskspråkig motsvarighet till den tyska termen ”Bildung”, båda termerna betonar i första hand det interna formandet.
- Bildning innebär att människan ställs ovanför naturen.
- **Bildningens mål är både samhälleligt och individuellt.**
- **Bildningsmål är möjliga så att människan erkänner både naturens och mänsklighetens egna villkor.**

A8. Vilka av följande påståenden förekommer i Ojanens text?

- ☐ Gud och naturen står i ett spänningsfyllt förhållande till varandra.
- ☐ **Bildning kan göra människan gudomlig.**
- ☐ **Människan är skapad för att ta kontroll över naturen.**
- ☐ Den moderna uppfattningen av bildning innebär att man befrias från religionens bojor.
- ☐ En respektfull relation till naturen är en del av den moderna kristendomen.

A9. Vilka av följande tolkningslinjer är enligt Ojanen problematiska i bildningsuppfattningens historia?

- ☐ **Den kraftiga motsatsförhållandet mellan bildning och natur.**
- ☐ **Tanken om kontroll över naturen som kännetecken för bildning.**
- ☐ Tanken om att bildning uppstår genom att man identifierar människans egna möjligheter.
- ☐ Tanken om att respektera naturens egna villkor som en del av bildningen.
- ☐ Att förstå bildning som ansvar för den övriga naturen.

A10. Vilka av följande påståenden beskriver Ojanens kritik mot idén om kontinuerlig tillväxt?

- ☐ **Tillväxten fjärmar människor från bildningens kärnuppgift.**
- ☐ **Bildning är ett mål, inte ett instrument, och därför kan strävan efter framgång inte prioriteras.**
- ☐ Gränslös tillväxt är en förutsättning för människans kreativitet och unikhet.
- ☐ Människans möjligheter ligger just i gränslösheten.
- ☐ Bildning är en process för kontinuerligt utökande.

A11. Varför betonar Ojanen gränser och begränsningar i samband med bildning?

- ☐ **Eftersom gränser är nödvändiga för att människans kreativitet och unikhet ska kunna ta sig uttryck.**
- ☐ Eftersom accepterandet av gränserna skyddar samhället mot överdriven extern reglering.
- ☐ **Eftersom illusioner om gränslöshet är mänskligt förödande.**
- ☐ Eftersom verksamhet inom gränserna garanterar idealet om ekonomisk tillväxt.
- ☐ Eftersom begränsningar är en följd av västerländsk rationalism.

A12. Vilka påståenden bildar en konsekvent tolkning av den normativa kärnan i Ojanens bildningstänkande?

- **Bildning är förverkligande av människans inre möjlighet – inte yttre framgång.**
- Bildning innebär kulturbyggande enligt rationellt accepterade modeller.
- **Bildning är ansvarstagande för både den egna mänskligheten och den övriga naturen.**
- Bildning innebär befrielse från tvångsmässig efterlevnad av naturliga drifter.
- **Bildningens kärna ligger i en stillsam attityd som respekterar livet.**

Uppgifterna A13–A20

Uppgifterna A13–A20 grundar sig på Helsingin Sanomats ledare och Ungdomsbarometern 2024. Det material som behövs för uppgifterna A13–A20 öppnas via länkarna nedan (materialet är borttaget av upphovsrättsliga skäl):

Helsingin Sanomat. (16.11.2025). *Nuoret eivät enää usko tulevaisuuteen, eikä se ole ihme*. https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000011608326.html

Myllyniemi, S., Kiilakoski, T., Kinnunen, J., Määttä, M., Haikkola, L., Pekkarinen, E., & Wilska, T.-A. (toim.). (2024). Nuorisobarometri 2024 (s. 41–42, 81–85). Nuorisotutkimusseura, Valtion nuorisoneuvosto & Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Uppgifterna A13–A20 kan ge sammanlagt 8,0 poäng.

Varje svarsalternativ ger +0,2 eller -0,2 poäng beroende på om svaret är rätt eller fel. Man kan alltså få högst 1,0 poäng för en uppgift. Att helt låta bli att kryssa för en uppgift tolkas som att man låter bli att svara, varvid uppgiften ger -1,0 poäng.

A13. Vilka av följande påståenden motsvarar Ungdomsbarometerns synpunkter 2024?

- **Ungdomsbarometern tar tag i ämnen som är aktuella för unga, men upprepar regelbundet vissa forskningsfrågor.**
- Med påståendet ”Framgång beror på en själv” mäts i första hand de ungas syn på ekonomisk framgång.

- **Ungdomsbarometern är både ett politiskt hjälpmedel och forskning.**
- Ungdomsbarometern kan inte användas för att förutse utvecklingstrender inom den närmaste framtiden.
- Frågan om individualitet kan inte undersökas i ungdomsbarometern.

A14. Vilka påståenden beskriver mest exakt barometerns materialmetoder och deras betydelse för tolkningen?

- Barometern är kvalitativ till sin struktur och dess resultat kan inte generaliseras.
- **Kombinationen av telefon- och webbinsamling möjliggör ett befolkningsmässigt representativt urval.**
- Barometern undersöker endast världshändelsernas inverkan på de ungas attityder.
- I urvalet får varje respondent svara på barometern på sitt eget modersmål.
- I barometern beaktas inte kön eller modersmål.

A15. Motsvarar följande påståenden Ungdomsbarometerns resultat i kapitlet "Beror framgång på en själv"?

- Generationerna X och Y idealiserar framgång.
- **De ungas tro på sin egen framtid har vacklat.**
- **Andelen unga som var "Mycket av samma åsikt" med påståendet "framgång beror på en själv" var 2024 på den lägsta nivån i mäthistorien.**
- De ungas åsikter om individens möjligheter att klara sig på egen hand har minskat betydligt.
- **Respondenternas tro på individens ansvar för sin egen framgång är stark.**

A16. Vilka av följande påståenden motsvarar Ungdomsbarometerns analys av de ungas individualitet och framtidstro?

- Respondenternas oro för världens framtid återspeglas i oron för den egna framtiden.
- Det finns inga betydande förändringar i fördelningen av svaren från de män och kvinnor som förhåller sig mycket optimistiskt till framtiden.
- **Enligt svaren ökar antalet unga män som förhåller sig pessimistiskt till framtiden.**

- **De unga som inte tror att framgång beror på en själv förhåller sig i genomsnitt mindre optimistiskt till framtiden.**
- Framgångsuppfattningen har inget samband med framtidstron.

A17. Vad kan man utifrån Ungdomsbarometern dra för slutsatser om fördelningen av framtidstron på lång sikt (2008–2024)?

- **Andelen unga som förhåller sig optimistiskt har varierat under perioden.**
- Unga har börjat förhålla sig ganska pessimistiskt till framtiden.
- **Andelen unga som väljer det neutrala alternativet har ökat betydligt under de senaste åren.**
- Respondenterna är mer oroade över sin egen framtid än över världens framtid.
- **Antalet unga som förhöll sig mycket optimistiskt till sin egen framtid ökade under hela 2010-talet och nådde sin topp 2021.**

A18. Vilka faktorer har enligt Ungdomsbarometern ett klart samband med en mindre positiv tro på den egna framtiden?

- Tron att framgång i livet främst beror på individen själv
- **Arbetslöshet**
- Kön
- Studier
- God utkomst

A19. Vad erbjuder Helsingin Sanomats redaktion som lösning på de ungas försämrade framtidstro?

- Program för kulturfostran riktade till unga.
- **Vuxna borde bete sig bättre.**
- **De politiska beslutsfattarna borde fatta beslut som förbättrar barns och ungas välbefinnande.**
- **Vuxna borde lyssna på de unga.**
- Den statliga finansieringen av programmet Konsttestarna borde återinföras.

A20. Vilka av följande påståenden presenteras i Helsingin Sanomats ledare?

- Unga beter sig sämre än tidigare.
- Man borde ingripa strängare i ungas dåliga beteende.
- **Antalet unga som förhåller sig optimistiskt till sin egen framtid har minskat.**
- Majoriteten av de unga förhåller sig negativt till sin egen framtid.
- Majoriteten av de unga förhåller sig negativt till världens framtid.

Uppgifterna A21–A25

Uppgifterna A21–A25 grundar sig på allt material som delas ut för provet (Kaarlo Hildén, Eero Ojanen, Helsingin Sanomats ledare, Ungdomsbarometern 2024).

Uppgifterna A21–A25 kan ge sammanlagt 10,0 poäng. Varje svarsalternativ ger proportionellt sett fler poäng än svarsalternativen för uppgifterna A1–A20.

Varje svarsalternativ ger +0,4 eller -0,4 poäng beroende på om svaret är rätt eller fel. Man kan alltså få högst 2,0 poäng för en uppgift. Att helt låta bli att kryssa för en uppgift tolkas som att man låter bli att svara, varvid uppgiften ger -2,0 poäng.

A21. Vilka av följande påståenden är gemensamma för Hildéns och Ojanens syn på naturen och bildning?

- ☐ Bildning innebär framför allt anpassning till naturens egna villkor och förutsätter ingen normativ värdegrund.
- ☐ **Bildning innebär både ansvar för världen och erkännande av begränsningar.**
- ☐ Natur och bildning är i sista hand motsatta krafter.
- ☐ Respekt för naturen innebär att man avstår från de grundläggande förutsättningarna för mänsklighet.
- ☐ Att beakta naturen är individens val och inte nödvändigt med tanke på bildning.

A22. Vilka av följande tolkningar motsvarar både Hildéns och Ojanens uppfattning om förhållandet mellan bildning och föreställning av framtiden?

- ☐ Bildning grundar sig på externa uppföranderegler som ger samhällelig stabilitet.
- ☐ **Bildning förutsätter att man använder kreativitet så att människan kan bedöma konsekvenserna av sina handlingar och föreställa sig alternativa framtidsscenarier.**
- ☐ Det viktigaste inom bildning är att försöka bevara den nuvarande livsstilen oförändrad.
- ☐ Bildningens kärna är individens skyldighet att maximera sin egen frihet och sina egna intressen.
- ☐ **Bildning är strävan efter en mer fullkomlig mänsklighet.**

A23. Hurdant förhållande har Ungdomsbarometern och Helsingin Sanomats ledare till varandra?

- **Med hjälp av Ungdomsbarometern kan Helsingin Sanomats ledare granskas kritiskt.**
- **En granskning av Ungdomsbarometern visar att Helsingin Sanomat överdriver förändringarna i de ungas framtidstro.**
- **Helsingin Sanomats ledare tar starkare ställning till dagens samhälleliga, kulturella och politiska teman än Ungdomsbarometern.**
- I ungdomsbarometern ökade andelen ”vet inte”-svar, vilket ledaren tolkar som ett bevis på att ungas pessimism ökar.
- Båda texterna strävar efter snabba synteser och att skapa sådana helhetsbilder där de ungas åsikter och synpunkter betonas.

A24. I vilka av följande tolkningar förenas Hildéns, Ojanens och Ungdomsbarometerns synpunkter på de ungas framtidstro och bildning?

- Försämringen av de ungas framtidstro är i huvudsak en reaktion på händelserna i världen.
- **De ungas framtidstro försvagas om de inte upplever att de kan påverka samhället eller världen omkring sig.**
- Enligt Ojanen är bildning en extern beteendenorm som stärker de ungas framtidstro oberoende av politiska förhållanden. Den försämring av framtidstron som Ungdomsbarometern påvisar kan således anses bero på att bildningsnivån försämrats.
- Hildéns protopier och idén att ”framgång beror på en själv” som läggs fram i Ungdomsbarometern beskriver samma fenomen såtillvida att båda betonar individens anpassning till de rådande utvecklingsförloppen utan behov av gemensamma visioner.
- **För att stärka de ungas framtidstro krävs både individens eget aktörskap och fantasi, som styr mot visioner för den närmaste framtiden som är värda att försvara.**

A25. I vilka av följande påståenden förenas Hildéns "framtidsunderskott", Ojanens "hjärtats bildning" och resultaten från Ungdomsbarometern?

- De ungas erfarenhet av sina personliga handlingsmöjligheter förklaras i första hand av deras uppfattning om händelserna i världen.
- Bildningen stärks när de unga börjar ta individuellt ansvar för sin egen framgång.

- **Minskningen av framtidstron förklaras av att individens erfarenhet av aktörskap inte längre förankras värdemässigt till föreställda nära framtider som är värda att försvara. Hildéns protopier och Ojanens hjärtats bildning förutsätter båda denna koppling.**
- Eftersom de neutrala svarens andel i barometern ökade förlorar Hildéns tolkning som betonar fantasi sin förklaringskraft. Det handlar i första hand om en kraftig ökning av pessimismen.
- Barometern visar att framtidsunderskottet beror på att ungdomarna för mycket betonar gemensamma värderingar, varvid individens aktörskap hamnar i bakgrunden.